

NOVINE

"Glasilo Slovenake Kralje"

Izdajateo: KLEKL JOŽEF, vp. pleb. nar. poslanec.

Oglase sprejema samo tiskarna in uredništvo v Soboti Kolodvorska ulica 123. Cena oglasov cm² 75 par; 14 strani dobi 20%, 12 strani 25% i cela stran 80% popušta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetipet reči 15 Din, više od vsake reči pol D, Med tekatom cm² 1.50 D, v Poslanom 2.50 D. Takso za oglašje plača uprava i da za vse oglašje od 5% do 50% popušta.

Rokopisi se ne vračajo.

Novine prihajajo vsako nedeljo. Priloga Marifin list i Kalendar Srca Jezušovoga. Cena pri skupnom naslovu na dom 25 D, na posameznj naslov 30 D., či se cela naročina naprej plača do 31. marca. Či se pa plača po 31. marci, je pri skupnom naslovu cena 30 D., pri posameznom 35 D. M. list i Kalendar se plačata posebi. Amerikanci plačajo za vse vtip 4 dolare. Naroči se na upravnitvi v Črenšovcih, Prekmurje, Uredništvo je v M. Soboti.

Smrt Stjepana Radiča.

Dne 8. avgusta proti 9. vori večer je mro Stjepan Radič, voditeo hrvatskoga naroda.

Vsi tisti, ki so proti, da bi se politična dela rešavala z nasilijem i orožjom, so se razveselili, kda je pokojnik ozdravo od lehke rane, štero njemi je zadala hudo delna roka 20. junija v narodnoj skupščini. Po oihodi v Zagreb so povdarjali toti zdravnik, da njemi je zavolo slaboosti srca potreben mir, vendar pa je pokojnik, ki ne je v svojem življenju poznao počinka, ne miru, nego i dale posegao v politični boj. Javnost je to vzela kak zbogšanje njegovoga zdravstvenoga stališa. Nedovedoči nepričakano je teda prišeo glas, da se je Radiči zdravje pohižšalo. Izjave zdravnikov so bile od dneva v den obvynejše, i par dni pred smrtjov se je že vidlo, da bo katastrofa neizogibna. K betežniki so bili pozvani ne samo domači zdravnik, univerzitetni profesorje, nego so pozvali iz Beča profesora za sladkorne betege iz Münchena na Nemškomp pa profesora za srčne betege. Vsi tej so najšli, da se beteg vsaki den hūjša i so s vceplavanjom lejšali moč betega.

Zrok smrti.

Voditelje seljačke i samostojne demokratske stranke v svoji govoraj majo Radiča za mantrnika i krivico za njegovo smrt pripišūjejo tistim, šteri so najmenje krivi v tej dogodkaj. Da ne bomo delali nikomi krivice, čajmo, ka pravijo zdravnik, ki so ga vračili.

Pred božičom l. 1925. je meo pokojnik špansko gripo. I taki potom se je pokazao, ka posledica, sladkorni (cukrani) beteg. Takši betežnik ma cukr v vodi i krvi. Sledkar je začelo tūdi srce pešati zavolo preobilne masti, v štero je bilo zaraščeno. V tom betegi je dobo v čeravno, štera pa je ne segala niti do črevine mrene. Rana se je v belgrajskoj kliniki popunoma ozdravila. Sam dr. Kostič, ki ga je vračio, pravi od zroka njegove smrti sledeče:

"Posebno moram opomniti i to je zadosta naglaso profesor dr. Jurak, ki ga je mrtvoga gorzeao, v svojoj izjavi, novinarom, da v črevinjoj votlini neje bilo nikaj zvužganoga ali pa kakši piščajci. Po tom se vidi, da nega nikše zveze med smrtjov i črevinoga poškodivanja, štero se je ozdravilo. Zrok smrti, kak je to z gorzezanjom potrdjeno, je sla-

bost srca i cukreni beteg, na šterom je betežao pokojni Radič. Cukrani beteg, je natelko napredūvao že prle, kak je bio ranjeni, da je morao že te slede ostaviti na celom drobci. Tej sledovje so se opazili ravno na bitji srca." To trbe povdariti, ar se že čūjejo glasi, da je prej vlada sokriva njegov smrti, či so ga niti najučenejši profesorje ne mogli rešiti pred slabostjov srca.

Njegovo življenje.

Rodio se je l. 1871. v vesi Trebarjevo poleg Siska kakti devete dele v družini. Čiravno ga je oča zavolo kratkoga pogleda ne šteo dati v šole, je mali Stjepan s svojim starejšim bratom Antonom dijakom skoro posili odišeo v Zagreb, v gimnazijo. Kak siromaški dijak je meo hrano v pūšpekovom sirotišči, odked je morao zavolo nebogavnosti oditi. V začetki 4. razreda pa so ga zavolo svaje s profesori odpūstili iz gimnazije. Nadaljavao je v Karlovc, pa tūdi tam je bio izklučeni. Šo je nazaj v Zagreb, kde so ga ponovno sprijali, pa zavolo svaje pali odpūstili. Gimnazijo je mogoce doma na domi zvršiti. Med tem je bio tūdi zavolo demonstracij proti Madžarom večkrat zapreti i šola pa voza sta se menjavali dokeč je ne odišeo v Pariz na politično šolo, kde se je tūdi oženo. Bio

Sedem let star tovaj.

Tū pa tam se dogodi, da se kakši talent že v dečinski letaj pokaže i razvilje jako visiko. Znano je, da je Mozart že v petom leti umetniško znao igrati na klavir i druge instrumete. Takši talent je tūdi eden Amerikanec, ki je v svojem petnajstom leti bio izvučeni inženir. Te dneve pa je policija prišla na sled ednomi takšemi talentiranci, ki je že v svojem sedmom leti zvršo velke tovajije.

V Mladenovac sta se pred par dnevi pripelala v drugom razredi brzovlaka dva dečarca, šteriva sta komaj nazdr prišla dol po stubaj vagona. Policaj, ki je bio na kolodvoru je to opazo i se njemi je čudno vidlo, da takšiva dečarca potujeta v 2. razredi i sama pa sta pri vsem tom precu raztrganiva. Šo je za njima.

Šla sta najpre k kroječ i z gotovimi obleči i si tam kúpila nove obleče. Pa trbelo je za kavajire malo bogto obūteo. Šla sta k šoštari i se

je tūdi dvakrat v Rusiji. Nato je bio nekaj časa pri pisanji novin, dokeč je ne l. 1901. stopo v politično življenje kak tajnik edne hrvatske stranke. 1910. leta je osnovao svojo hrvatsko seljačko stranko, štera je dobila pri prvi volitvaj 9, pri drugi pa komaj 3 poslance. Po bojni je proglaso svojo stranko za republikansko i je v imeni hrvatskoga naroda zahtevao od mirovne konference, da pripozna hrvatsko seljačko republiko pod jugoslovanskim kralom. Bio je ponovno zapreti. Hodo je med tem v Beč, London i Moskvo, dokeč so ga ne v Prpičevoj palači zgrabili i z vodstvom njegove stranke vred zapri. Na posredivanje naši lūdi so ga pūstili z voze, kde je podpisao pogodbo z radikali, da bo podpirao Pašičovo vlado, v šteroj je prevzeo ministristvo prosvete. Lani aprila je pali zavolo svoji govorov morao z vlade i začeo do svoje smrti strahoviti boj proti njoj.

Njegove zmožnosti.

Zanimivo je študirati dūševne zmožnosti moža, ki se je iz priprostoga stališa prikopao do voditela ednoga celoga naroda, ki je sin siromaške družine postao bogat človik.

Pokojni je bio jako bistroga razuma. Navčo se je skoro vse evropske jezike, ruski, poljski, nemški, francozki, angležki je gučao skoro kak svoj materni jezik. Ešče bogši je bio njegov spomin. Prevnogo je prečteo knjig. Njegov spomin je nekaj obdržao iz vsake knjige. Menkalo njemi

je pa v znani trdne podlage, vredenoga modroslovnoga znanja. Zato je v svoji govoraj, namento, da bi kakšo zadevo predelao od vsej strani, jemao zdaj iz toga, zdaj z drugoga predala svojega znanja.

Kratkoviden je meo premalo zveze z istinskim svetom. Delala je pa njegova živa domišljija, štera ga je v ednom megnjenju, kda si je kaj takšega domislilo, spravila v velko razburkanost, v drugom megnjenju v smeh i veselje i naskori potom tūdi v joč, či njemi je domišljija prinesla na pamet kaj žalostnoga. Domišljija, štera njemi je bila zvinredno razvita, je mela v oblasti njegova čutenja. Tū je iskati zrok njegove nepraračunlive nestalnosti, štera je skakala sem pa ta, tak da so ga že v gimnazijski letaj dali preiskavati z zdravnik, ali je pri pravom.

Njegovi cili i delo.

Vnogi lūdje, ki so šteli pokojnoga zapopadnoti i njegovoga delo oceniti, so bili mišenja, da je ne meo pravoga cila i pravoga programa pred sebov. Tej lūdje so sodili bole njegovo nestalnost kak pa njegov cil. Njegov cil je bio, kda je stopo na politično pole, da zdrami hrvatskoga kmeta, ga politično zdigne, da bo on odločūvao v slobodnoj, mirotvornoj hrvatskoj republiki.

Kmetstvo lūstvo je lūbo i bio do skrajnosti delaven za dosego svojega cila. V letaj, kda je začeo svojo politično pot, je vodstvo vsej državni poslov mela v rokaj malobrojna gospoda z

tam preoblekla i obūla v nove opanke. Tak zdaj pa bi jiva skoro gospod policaj ne bi več poznali.

Policaj se njima je približao i pitao, odked sta. Mlajši, Bogdan se je brez zadrege odrezao:

"Z Belgrada sva, pa ideva v Valjevo k njegovoj materi," i je pri tom pokazao na starejšega tovariša.

Policaj jiva je pozvao v gostilno, da bodo nekaj jeli, ar je opazo, da je starejši v zadregi. Med potjov je mlajši, šteri je očividno komandirao tūdi starejšega, pravo, da ne on nešče, da bi gospod, ki jiva je pozvao, plačao.

V gostilni sta si vsaki vzela eden špricer. Kda pa je trbelo plačati, je mlajši p tečno z žepa celi pūšeo jezerodinarski jūrjov. Stakšimi bogataši pa se je že vredno pajdašiti. Pozvao je policaj obadva, naj ideta z njim v Belgrad.

Starejši se je začeo jokati, Bogdan pa je šteo pobegnoti. Bilo že za-

man, roka policaja je bila premočna, da bi se mogla strgati. Kda je vidlo, ka nede mogoce vultji, se je začeo na policaja postavlati.

Kda so jiva spitavali, se je opazilo, da je Bogdan že vučeni uzmigao. Dognalo se je, da je napravao že par jako prefrigani i velki tovajji. Samomi uradniki, ki ga je spitavao, je z žepa na prusleki vkrao neopaženo žepno vōro i žepni robček.

Pokazalo se je tūdi, da je mali Bogdan prepotūvao že dosta sveta. Dobro pozna Beč, Gradec, v Jugoslaviji pa vse vekše varaše. Vožnja ga je ne koštala nikaj, niti njemi je ne trbelo na meji polnega lista. Vozo se je navadno v terni vlakaj, či pa je kazalo, je seo tūdi na osebnoga. Strūto se je pod klop, dokeč je sprevednik ne mimo odišeo.

Velki talent, šteri bi bio vngomi na hasek, či se ne bi pokvarvo v šūmi velkoga varaša i či bi bio što, ki bi ga vzgojio.

bogatimi bankiri, veleposestniki, grofi. Za kmeta, posebno za siromaškejšega, šteri je bio brez votuma se je nihče ne brigao, bio je od „višešnji“ zapuščeni, zavrženi. Tej seljaki so postali Radičovi prijatelje. V svojoj ljubezni do nji, štere nihče tajiti nemre, je prehado v najvećšem blati i dežči vesnice, oblečeni v kmetski obleč i vozeči se na kmetski šegeraj od vesnice do vesnice. Zgodilo se je, da je eden den prehado do 15 vesnic i v vsakoj meo govor. V govora-raj je jemao iz svojega bogatoga znanja i znao to lepo povedati, ar je njegova domišlija zna- la to zaviti v lepe priproste prilike. Njegov izreden spomin si je zapomlo vsakoga človeka, s šterim je kda gučao. Meo je telko prijatelov i znančov po celoj Hrvatskoj, kak nihče drugi pred njim. Ne se je stramüvao iti k najsiromaškejšemi človeki. Poznao je kmetsko dušo tak kak malo što i si jo navezati na svoje cile. Kmetski narod je prebudo i ga postavio v močno vojsko.

Z pokojnim dr. Krekom, ki je bio najvećši prenoviteo i voditeo slovenskoga naroda, sta si bila nekaj časa prijatelja. Razložek med njima pa je bio denok velki. Dokač je Krek narodi organizirao gospodarstvo v zadrugaj i s tem iztrgao z rok milijonarski bankirov, je Radič organizirao samo politično, gospodarsko pa je hrvatski kmet zaduževao buržujskim bankam. Istotak je bilo v prosvetnom pogledi. Dr. Krek je organizirao i povzdigavao vse pomoge človeške družbe, katoličansko misleće akademike v akademični društva, delavci v strokovni zvezaj itd., Radič pa je meo pred sebov samo seljake. Krek je teda stvarjavao soglasnost med vsemi potrebnimi stani, Radič pa seljake

proti drugim. Ešče bole jiva je ločilo pitanje odnosa njidva strank i organizacij do vere i svete Matercerkvi.

V začetki je Radič sledio svojem vernomj narodi tüdi na verskom poli. Bilo je vüpanje, da bo njegova seljačka stranka i naša ljudska stranka vküpnja politična moć maloga človeka. Kak velikoga pomena bi ravno to bilo v našoj državi! Radič je zavino na drugo stran. Bojao se je, da bo pučka stranka, štera je posestrina naše ljudske stranke i štera je zgrajena na krščanskoj podlagi, da bo pučka stranka škodila njegovoj stranki. V toj bojazni je začeo napadati sv. Matercerkev, njenoga poglavara i duhovnike kak takše. Ne je mogeo zapopadnoti, da sv. Matercerkev ma pravico, da se vsaka stranka ravna po krščanski navukaj, da te ne ilači, ne meša pa se v organizaciju stranke i ne vpliva na njeno taktiko. Začeo je teda napadati to, ka je vsakomi dobromi človeki najdragše, začeo je napadati vero. To je bio, poleg drugoga zrok, zakaj so se naše poti ločile i smo ne mogli i ne smeli slediti njemi na njegovoj političnoj poti.

PETER DOMAČIN:

Stvarni ščejo biti.

Što ?

Demokratska »Domovina«, listič, šteri bi z demokratskimi lažmi rad večao politično izobrazbo naših.

V svojoj 32. številki pišejo te novine od žalskoga shoda in pisec članka, kak čemeran puran kriči proti govorniki, šteri je v imeni prekmurske delegacije povedao gospodi ministri, ka je katoliško i slovensko Prekmurje hvaležno njim, ar so ostali na naši strani v boji, šteroga smo bili proti neprijatelom slovenske misli.

Dvoje se ne dopadne slavni demokratski »Domovini«. Prvič: zakaj ne piše ravno to »Népujság« od žal-

skoga shoda, kaj so »Novine« pisale. In drugič: zakaj so ne zbrali drugoga govornika, zakaj je gučao v imeni slovenskoga Prekmurja ravno tisti gospod, šteri je že parkrat prekrižao račune naših demokratskih prigajčov.

Moremo povedati, da so velki čemeru »Domovine« popunoma nepotrební.

Domovina najmre trdi, ka je prej »Népujság« nacionalistično madjarsko glasilo. Domovina trdi nadale, ka prej v tej zadevi — stvarno piše . . . No, naj nam potem pove: mogoče je, ka bi eden madjarsko nacionalen list tak pisao, kak naše slovensko nacionalne »Novine« ? To bi bila takša oslarija, štero niti demokratski tisk ne bi zagrešo, či tüdi smo na takše demokratske kazle navajeni. Stvar je tak, slavna »Domovina«, ka tak pri »Novinaj«, kak tüdi pri »Népujsági« jako dobro zaamo ka moremo pisati, v tom pogledi so vaši tanači popunoma odveč.

Tüdi oseba govornika prekmurske deputacije se nedopadne »Domovini«. Pisec pravi, da je govornik reprimerna oseba za te nastop.

Istina . . .

V imeni slovenskoga Prekmurja on, što je na edni strani sam vodo borbo proti neprijatelom slovenskoga Prekmurja, nema pravice govoriti Govornika bi si mogli izposoditi od demokratov, ar pravih rodolübov indri v Prekmurju itak ne najdemo . . . Kak lepo bi bilo, če bi na peldo tisti demokrat gučao, šteri je privatna pisma pisaro svojim poznancom in tak pripravio naj podpirajo nacionalno početje dr. ja Nemethija. Ali tisti slavni demokrat, šteri je z velikim navdušenjem čteo slovenske prevcede napadov, štere so prinesli v madjarskem glasilu neprijatelji slovenske misli. Ali more biti tistoga demokrata bi mogli naprositi za glavnega govornika, šteri je svoje orjunaštvo, svoje demokratsvo vtekno v žep, se šo

klanjat na farof v Turnišče, ka bi dobo »vogrskede dokumente« proti osebi, štera je stala v prvi fronti boja za slvensko Prekmurje ?

Ne, dragi demokratski bratci, tak daleč slepi in »tupašje« smo ešče ne v našem imeni de on gučao, šteri za to opravilo od nas dobi pooblastilo in ne od vas, ar mi smo v imenu slovenskoga Prekmurja govorili in smo dali reč človeki, šteri je delao za slovensko Prekmurje, ne pa kak vi, — stao ob strani i čakao, kda bodo pečeni kostanj'e.

Naš govornik je povedao svoje v imeni slovenskoga Prekmurja, ali v važem imeni je ne gučao, ar vi i slovensko Prekmurje, to sta dve reči. Z vami nema slovensko Prekmurje nikaj sküpnoga, dokeč se ne pobogšate, dokeč ne postanete drugo nego ste zbaj. Samo spominjajte se, bratci, kaj je pravo dr. Korošec v Žalcu. Pravo je: »Slovenski narod ima svoje zgüblene sinove.« In tej zgübleni sinovi so — med demokratsi! Zato pa od demokratov in demokratskih listov slovensko Prekmurje ne potrebuje nikša navodila !

NEDELA.

(Po risalaj dvanajsta). Tisti čas je pravo Jezuš svojim vučenom: Blažene oči, štere vidijo, ka vi vidite! povem vam najmre, da je dosta prerokov i kralov štelo viditi, ka vi vidite, pa ne so vidili; i čüti, ka vi čüjete, pa neso čüli. I glej, vstano je nikši vučenic postave i ga je skušavao i pravo: Vučenic, ka naj delam, da dosegnem večno življenje? On njemi je pa pravo: Ka je pisano v postavi? Kak čteš? On njemi je odgovoro i pravo: Lübi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, iz vse moči svoje in iz vse misli svoje; i svojega bližnjega kak samoga sebe. I pravo je nje-

Človik z zlatim mozgovjom.

(Francozski spisao Alphons Daudet).

Bio je idnok človik, šteri je meo zlato mozgovje. Pri njegovom rojstvu so pravli doktorje, da nede živo, ar je bila njegova glava pre žmetna i njegova lobanja pre velka. Ali on je živo i rasao kak drevo, samo njegova glava ga je malo preveč zibela se pa ta i smilo se je sakšemi, šteri ga je vido . . . Večkrat je spadno. Idnok se je skotao zednoga perona (ganga pred alomašom) i je prileto z glavov v mramornato stubo, teda sze je čüo od vdarca njegove glave takši glas, kak bi što z železnov šibov vđaro. Lüdje so mislili, da se je bujo, ali da so ga obüdili, so vidli samo malo rano i nikelko kaplic zlata na njegovoj vlasaj. Zđaj so spoznali njegovi stariše, da ma njuv sin zlato mozgovje.

Od toga se je nikaj nej gučalo i mali sam je nikaj nej znao, zato je večkrat pitao, zakaj ga zđaj več ne puštijo, da bi se štu z drugov decov špilat.

»Oni bi te vkradnoli moj mali dragec« njemi je odgovarjajala mati.

Mali se je zđaj jako bojava, da ga nebi vkradnoli i je zato raj büo doma sam i se s težavov vlačo z edne hiže v drugo.

Da je büo star sedenajst let, so njemi stariše odkrili velikansko bogastvo, štero nosi v svojoj glavi i vsaki krat so ga prosili, naj njim da malo zlata, rekši, da so ga oni do zđaj gor zranili. Mali se je nikaj nej obotavlaio, nego je včasi vzeo z glave kak cri debeli falat zlata i ga vrgao materu na kolina . . . nato pa je ves pijen od veselja, da njemi je natura dala takše bogastvo, odišao po sveti.

Ar je jako razvüdzano živo i razmetavao zlat, nej da bi ga niti štéo, so lüdje pravli, da njegovoj mozgovje nikdar ne zmenkajö. Ali oni so se pomali menšali, njegove oči so gračüvale či duže bole motne i so pešale, njegova lica pa so gračüvale prazna, dokeč je nej ednoga dneva po velkoj razvüdzanoszti sirmak ostao sam med črepnjami i smetami, de so se večer gostili i prestrašo se je, ar je njegova glava več nej dala tistoga glasa kak prle, dokeč je bila puna zlata. Zđaj je prišo čas, da se obrne na drugo pot.

Od tistoga časa je mogo živeti novo življenje. Človik z zlatim mozgovjom je zđaj mogo živeti od trüda svojij rok. Pa čüдно, delao je kak človik, šteri je jako skopi, büo je boječi i se trüdo, da bi pozabo na tisto veliko zaravleno šumo, na štero je nej štéo več misliti . . . Na nesrečo je eden njegov prijateo šou za

njim ta, de je büo sam i spoznao njegovo skrivnost.

V ednoj noči se je sirmak naglo zbüdo zavolo velke bolečine v glavi. Ves prestrašeni je skočo gori i zapazo sveklosti meseca ednoga prijatelja, šteri je bežao, skrivajoč nikaj pod plaščom . . . Z glave njemi je vkradno nikelko zlatoga mozgovja.

Za nikelko časa po tistom je človik z zlatim mozgovjom pestao zalübleni i zđaj je bilou vsega konec. Lübo je z globočine svojega srca edno malo žensko, štera je njega tüdi ljubila, ali je rajši mela lepi gvant i razne druge gizdavosti, štere je zobečila na sebe. Bila je ta ženskica puna müj i človik njoj je nika! nej mogo odreči, či je kaj štela meti, liki njoj je rajši skrivao svojo žalostno skrivnost, da njoj nebi delao prevelki skribi.

»Sva li zadosta bogatija?« ga je pitala idnok. I vbogi mož je odgovoro: »O, preveč sva bogatija.«

I nasmejao se je z lübeznijov proti tistomi vtiči šteri ga je klükao na glavi. Nikelko krat ga je šče prijavao straj i zbüdila se njemi je žela, da bi büo skopi, ali že je prišla mala ženska k njemi i njemi pravla, naj njoj nikaj prav dragoga küpi, či je tak bogat. I küpo njoj je nikelko dragi reči.

To je trpelo dve leti, nato pa njemi je ednoga jütra žena mrla, nej da bi znao zakoj i bogastvo se na-

gibalo h konci! S tistim, ka njemi je ešče ostalo, je dao napraviti vdovec svojemi dragomi mrtveci lepi sprevod.

Po sprevodi se je [napoto po šürki vilicaj nazaj v mesto kak či bi büo pijen. Večer, da so se baute razsvetile, se je stavo pred ednov velikov izložbenov oknov i je dugo časa gledao dva šolnja, šteriva sta bila iz plavoga svila i obrobleniva s fajnim perjom.

»Že znam, što bi se veselio tem šolnjom« si je zgučao sam pri sebi, i se nasmejao; ne da bi se že spominao, da njemi je žena mrla, je stopo v bauto, da bi küpo te šolnje.

Naidnok je bautoš, šteri je bio v zadnjem deli baute, začüu močen krič. Pribežao je i od straja skočo nazaj, da je zagledno moža, šteri je büo naslonjeni na pisarniški sto i ga je gledao. V ednoj roki je držao šolnje, drugo pa je kazao vse krvavo i na konci nojetov je meo šče zadnje zlatoto strüganje.

Takša je zgodba moža z zlatim mozgovjom.

Ta zgodba je resnična od začelka do kraja, ar so tüdi gnesden šče lüdje, šteri so obsojeni živeti od svoje pameti. Tej lüdje plačüjajo s finim zlatom, s svojim mozgovjom i s svojim življenjom vsakšo najmenšo reč na sveti. To je pa nje vsakdanašnja mantra. Ali da se navolijo trpeti . . . Znorejo.

mi: Prav si odgovor; delaj to i ži-vo boš!

On pa se je šteo upravičiti i je pravo Jezuš: Što pa je to moj bližnji? Jezuš pa je odgovoro i pravo: Nikš človek je šeo od Jeruzalema v Jeriho i spadno med razbojniko, šteri so ga tūdi oropali i njemi prizadjali rane, šli i ga pūstili na pou mrtvoga. Pripetilo se je pa, je šeo nikš duhovnik po tistoj poti; i ga je vido i šeo mimo. Ravno tak tūdi levit, da je prišo bliži tistoga kraja i ga je vido, je šeo mimo. Nikš popotni Samaritan pa je prišo do njega i da ga je vido, se njemi je v srce smilo.

Navuk: Naš bližnji ne je samo naš prijateo ali človek, šteri je istoga roda kak mi, nego vsaki človek i tūdi neprijateo.

Murska Sobota.

— Slovenski jezik v drž. urade I Mam večkrat poseo v državni uradaj i tak tūdi v davčnom uradi. Čudno se mi vidi, kak je to mogoče, da se deset let potom, ka se je združila naša krajina z ostalov Slovenijov, more ešče izda kaj takšega goditi, najmre, da se z ljudmi, ki dobro znajo slovenski, guči madjarski. Mi že razmimo, da je včasih potrebno se poslužiti pri uradni zadevaj tistoga jezika, šteroga stranika najbolje razumi, ali to samo v potrebi. Nemremo pa spreglednoti istine, da se v Italiji dela s tistimi, šteri bi šteli slovenski gučali pa so Slovenci, naravnost nečloveški i kak z robami. Zato nam je popolnoma nerazumlivo, zakaj bi se pri nas davala takša dovoljenja, vej pa znamkar znajo, ka je državni jezik. Obručamo se dela na merodajno oblast, da takšemi deli zaidnko napravi konec, ar to znači zametavanje slovenskoga jezika, i to či nači nejde z premestitvijov takši uradnikov. — Prekmurec.

Slovenska Krajina.

— Popravek. V zadnjog številki Novin sta se nam vrinole dve neljubivi pomoti. Na drugog strani more biti najmre okrajno sodišče pri Gradi namesto »okrožno« i na širtoj strani v poslanskoj pošti okrožno sodišče v Soboti namesto »okrajno.«

— Senje v Törnišči. Na zadnjem senji sta bila kaznuvaniva dva močaka zavolo trpinčenja živine. Da bi krave kak najbolje dojne lejko odala, sta že par malov prle nej dojila, zavolo šteroga živina jako trpi. Laž je li nindri nej dobra. — Eden je bio nazaj poslan, ar njemi je živinče bilou sumlivo na slianvki.

— Državna meščanska šola v Dol. Lendavi. Vpisovanje se vrši po odl. min. prosv. dne 30. in 31. avgusta obakrat od 8. do 12. ure. Opozarjamo na to, da po 5. septembru more sprejem oziroma vpis dovoliti le vel. Župan na posebno prošajo. Vsak učenc plača 20 Din. za zdravstveni sklad. Tega prispevka so lahko oproščeni le siromašni učenci, ki se izkažejo s potrdilom, kakor za oprostitev kolkovine za izpričevala. Po 15. septembru je sprejem nemogoč. — Ravnatelj.

— Bogojina. Zdaž v nedelo 19. t. m. ob 8. vōri večer bodo meli bogojanski orli lepo igro „Zob za zob“ i na konci šče edno burko, na štero vliudno vabijo vse domače i zvušne prijatele Orlov — Odbor.

— Odpiranje i zapiranje trgovin. Po naredbi ministarstva za so-

cialno politiko i velkoga župana mари-borske oblasti se smejo odzdaj trgovine odpirati i zapirati po sledečem redi: V krdni od 1/2 8. do 1/2 1. i od 2. do 7. vōre. Podnešnji počitek je teda od 1/2 1 do 2. vōre. V tom časi je strogo prepovedano odavati blego, kak naprej tak pri zadnji vrataj. Po nedelaj: od 1/2 8. do 1/2 10. vōre. Celi den morejo biti trgovine zaprete na ete svetke: 1. decembra, 17. decembra na Novo leto, na Trejkrslavo, na velki petek, na Te-lovo, na Vsisvecovo (1. nov.), na Bo-žič, na vūzensko i risalsko nedelo. Samo do podneva morejo biti zaprete na Vidovden (28. jun.) i na den vseslo-vanski apostolov sv. Cirila i Metoda. Popodae morejo biti trgovine zaprete: na svetek Vnebohoda (Malo Telovo), na Petrovo, na V. Mešo (15. avg.) i na svetek Marijinoga brezmadežnoga spo-četja (Miklošova Marija 8. dec.) Vsi gospodje trgovci so dobili te dni štam-pano naredbe, štere se morejo natanč-no držati, ar ovači zapadnejo kaštigi po členu 37. naredbe i § 13. zakona od zavarovanja delavcov.

— Tešanovci. Tešanovčarje so dali vse vkūper 23 metrov silja za sirmake, šterim je toča vničila polske pridelke. Hvale vredna občina! Ka pa drugje vesnice? Peldo majo lepo.

— Motvarjavci. 12. avg. t. l. je bio v Motvarjavcih odposlanec ministarstva vōre i višiši cerkveni funkcio-nar reformatske cerkve. Ustanovila se je tū nova fara za naše državlane re-formatske (kalvinske) vōre, tak da bo-do meli tūdi tej naši rojaki svojega popa v našoj državi, pa nej več na Madjarskom.

— Naznanje Beltinsko šoštersko cesko društvo de obslužavalo 150 let-nico svojega obstanka dne 26. augus-ta 1928. Ob 10 vōri de slovesna sv. meša. Društvo de šlo v cerkev s pre-secijov, godbov i zastavov. Skūpnai obed de društvo melo pri g. Horvat Ivani v Beltinci. Zato se vabijo k obilnoj ude-ležbi vsi tisti ki so od toga društva odstoptili i tūdi sosedni far. Lūstvo naj se udeleži te redke slovesnosti.

— Novi mostovje. Ništerne ob-čine v našoj krajini so si napravile v zadnjem časi več novi mostov, šteri so v čast občinam, tak na priliko Pūconci, Sebeborci, Zenkovci. Zenkovci so napravili v dvema letoma oba lepiva cementaniva mosta prek Bodonskoga potoka. Posebno drugi, feobani, šteroga je občina letos napravila po plani g. inženera Vedenika, je gvūšao naj-lepši v celom okraji i je vreden, da se pa pogledne. Občini i zenkovskomi župani se pač lahko častita na tak le-pom deli v tak kratkom časi. — Čū-je se, da se je po strašnoj toči, štera je v vnoji občinaj spotrla vse streje, cigoe precj podrakšao, namesto da bi se dalo tem siromakcm falej. Čūjejo se tūdi glasi od nikš čūdni menic (vekslov). Prosimo v pogled raču-ne, da lejko povzememo potrebne sto-paje za obrambo sirmakov.

Tjedenske novine.

— Smrt milijonara. V Kraljevu se je te dneve obesio jako bogati trgo-vec, šteroga haski so se cenili na den do 350 Din. Zrok samovmora je bio najitrej želočni beteg, za šteroga je nej mogo najti vrasvta.

— Peneze je delao. Te dni so prijali v Karlovcu strojnoga ključavni-čara Dreženoviča, šteri je delao pene-ze, i to po dva dinara. Dobo je 5 me-secov zapora.

— Praj ga spravo v smrt. V Novski na Hrvatskom je pred par dne-vi šeo železniški uradnik po štreki pro-ti domi. Ar je bio velki praj i močnem veter, je nej vidi i čūo, da ide za njim železnica, štera ga je zgrabila, vrgla na šinje i ga povezila. Odtргala njemi je levo nogo i levo roko i nesrečnej je nahitroma nato mrour.

— 722 000 Din. je ukradno. v Sarajevu bivši knjigovodja pri oddelki za prehrano pri deželnoj vladi v Sa-rajevju.

— Sleparija z zavarovalninov. Pred kratkim je prišo v občino sv. Krištov mladi slepar, šteri je nagovar-jao lūdi, naj se dajo zavarovati pri mestni hranilnici ljubljanski. Ar je ponū-jao jako vgodne pogoje, so se ništerni dali napelati i slepar znoro tak več kak jezero osemsto dinarov.

— Za volo paše buju človeka. V vesi Rupah v severnoj Dalmaciji je prišlo med dvema kmetoma dozvajvo zavolo paše. Med svajov je eden stre-lo z revolov na svojega protivnika i ga k smrti buju.

— Smrt zavolo 10 dinarov je gor zeo v Zagrebi 29 let star delavec Jovo Cseke. Bio je najmre v oštariji v družbi dvej druggi delavcov, s šterima se je skregao zavolo 10 dinarov i eden ga je smekao z nožom. Pripelali so ga v špitao, de je pa naskori pod-lego operacijam.

— 300 plūgov loga zgorelo. V logi Paridjin v Sremi je pa iskra od železnice, kak smo to letos že dosta čūli, pozročila ogenj, kakšega tam eš-če ne pomlijo. Vužgala se je najmre šuma i je zgorelo do 300 plūgov naj-lepšega i najbogšega loga. Škoda se računa na milijone. Pri gašenji so bile 4 osebe žmetno ranjene, 20 pa lejko.

— Osem ranjeni zavolo edne decline je bilo v vesi Hadžici pri Sarajevu. Bilo je proščenje, štero je mjno, kak je to že navada, s pijan-čivanjom i bitjom, v šterom ji je 8 odneslo ranjene glave zavolo edne decline.

— Kelko škode je po ognji v vesi Gorenje Jezero? Pisali smo od več ognjov, šteri so bili tisto nes-rečno nedelo 5. avg., ali najstrašnejši med njimi je bio v Gor. Jezeri, de je pogorela cela ves. Smrtni nesreč je nej bilou, pač pa so bili obežgani: 17 let stara deklin, več gasilcov i eden fi-nanc. Pogorelo pa je vse, tūdi sadno drevje po ogradaj, štero je kazalo obilen sad. Poikvarovoj družini je zgo-relo 10 jezero Din. papirnati penez, šteri so bili v omari. Grozno je bilo gledati, da se je vužgala hiža trgovca Šepca, šteromi je zgorelo vse blago. K tomi pa je dosta pripomogao petroli, šteri se je tūdi vužgao v vsej lagvaj. — Vsega vkūper je pogorelo 26 hiž z vsem gospodarskim poslopjom vred. Ostalo je v celoj vesi samo 7 hiž. Ko-misija županstva občine Stari trg je eden celi den šacala škodo, i je prišla do zaključka, da je 4 malo manje kak 5 milijonov Din. škode, zavarovalnina za vse vkūper pa znese komaj 1 mil-jon devetsto jezero Din. — Kak prvo pomoč pogorelcom je dao oblastni od-bor 30 jezero dinarov.

— Narednik strela kapetana i sebe. V Belgradi je prišo narednik Živko Belanovič v pisarno kapetana Dodiča i njemi izročio edno pismo. Med čtenjom pisma je narednik trikrat strela v kapetana, šteri je včasi spad-no mrtev na tla. Narednik Belanovič je pobegno, za njim pa je bežao drugi

narednik Štefanovič, štero je morilec tūdi nevarno rano, nato pa odlišao v svojo hižo, gde je šče sam sebe strela. Belanovič se je znamkar maščūvao nad kapetanom, ar je bio zavolo nje-ga pred par dnevi na 15 dni zapreti.

— Žensko telo na železniški šinjaj so najšli te dni na štreki med Ko-privnicov i Drajom. Telo je ležalo na črevi i je bilou brez glave. Ali se je zgodo zločin, nesreča ali samovmor i što je bila mlada ženska, se ešče nevej.

Prekusnice.

Ne je dobro vido. Mož, šteri je meo precj velki straj pred svojov ženov, je prišo ednok kesno zvečer domo, ar se je v oštariji zamūdo. Do-ma se je že pred dverami lepo doj spravio i kak najbolje potūio prišo v hižo. Da ga žena ja nebi kregala, je začno deteča kolica voziti po hiži. Že-no, štero je stem zbūdo skoči gor i se zadere nad njim, ka dela. „Mala se je zbūdila i se jokala, pa sam je mogao zibati“, njoj odgovori mož. „Ti krava pijana, pa ne vidiš, da mala spi pri meni na posteli“, ga zavrne žena.

— Znorili so se. Oča so pri obe-di pravli deci, da šteri več krumpišov poje, tisti vekši falat mesa dobi. Deca so se zato jako paščili i da so se na-jeli, je oča pitajo, šteri je najbolje sit. „Jaz, jaz“ so kričali vsi povprek. „No, te pa meso za jutro najjmo“ so pravli nato oča.

Mali oglasi.

Zgūbo se je pes

vuče pasme, sliši na klic „Sultan“, što mi ga vrne ali najde dobi nagrado pri ALOIS KREFT, trg. Cankova.

Proda se posestvo

obstoječe iz 16 oralov travnika obraš-čenega z drevjem, kateri obstoji iz več parcel; in eden vodni mlin s petimi cilindrami. Posestvo se nahaja skupno z mlinom v katastralni občini TUR-NIŠČE. Informacije v tej zadevi se dobijo pri lastniku samemu v mlinu.

Pintarske pomočnike

(sodarske) sprime s prostov hranov, stanovanjem i perilom FRANC REPIČ sodar (pintar) Ljubljana, Trnovo.

Dijaško polje.

Sledečo spomenico sta vložila sred meseca avgusta našiva g. poslanca na predsednika vlade g. dr. Antona Korošca i ministra prosvete g. Milana Grol.

Prekmurje je z ujedinjenjem z našo državo izgubilo svojo gimnazijo v Monoštru, ki je žalibog ostala tik ob meji na Madjarskem. Da do 200.000 prebivalcov, ker sem teži tūdi Mursko polje in severni del Medjmurja, ne bi ostalo brez gimnazije in da se ustavi tok madjarizacije in germanizacije, so prosvetne oblasti takoj po ujedinjenju ustanovile v Murski Soboti popolno gimnazijo. S finančnim zakonom za l. 1927—28. je bila ta gimnazija zvede-na na nižjo, samo 6. razred je še vzdr-ževala država. Vsled velike važnosti gimnazije v vsakem oziru, se je pre-bivalstvo Prekmurja odločilo, da bo

ostale razrede (5. 7. in 8.) vzdrževalo samo. Ker pa je pokrajino v l. 1925. obiskala velika povodenj, naslednje leto pa suša in metuljavnost, letos pa je po uradnih podatkih naredila toča do 54 milijonov din. škode, prebivalstvo, ker je vsled pregošte naseljenosti že itak revno, ne bi moglo vzdrževati teh višjih razredov.

Podpisana torej prosita, da vzdrževanje višjih razredov na gimnaziji v Murški Soboti prevzame država in to gimnazijo sprejme med popolne gimnazije v naši državi, in to iz sledečih razlogov:

1) Prekmurje meji nacionalno na Madjare in Nemce. V pokrajini sami že do 14.000 Madjarov, in to ob madjarski državni meji, ter nekaj Nemcev. Da se ti elementi vzgojijo v lojalne državljane, je potrebna popolna gimnazija v Murški Soboti. Ista je to svojo nalogo že dosedaj v odlični meri vršila;

2) Gimnazija šteje 337 učencev, ki, ako gimnazija postane nižja, ne bi mogli končati svojih srednješolskih študij, ker je najbližji popola srednješolski zavod v Mariboru oddaljen vsled ovinka železnice več ko 140 km;

3) Gimnazija ima zadostno število kvalificiranih učnih moči;

4) Ima tudi predpisano poslopje;

5) Prekmurje je ena najbolj gostoto naseljenih pokrajin naše države, popolno državno gimnazijo v središču Prekmurja, v Murški Soboti torej zahtevajo tudi socijalne in gospodarske prilike;

6) Murška Sobotna je sedež okrožnega in okrajnega sodišča ter srezkega peglavstva in raznih drugih uradov. In ker v Sloveniji vsako mesto s sedežem okrajnega sodišča ima popolno državno gimnazijo je ista tembolj potrebna ob nacionalni meji. Ker mnogo družin državni uradnikov ne bi mogle vsled slabih gmočnih razmer svoje otroke pošiljati na oddaljene gimnazije, zato je potrebno, da država prevzame vzdrževanje višjih razredov in s tem pomaga svojim uradnikom;

7) Prebivalstvo Prekmurja, ki je največ trpelo za svoj narodni obstoj in je edina pokrajina v naši državi, ki je preko boljšešviškega jarma, pod katerim je gospodarsko veliko pretrpelo, prišlo v našo državno edinico, je letos zelo užaloščeno. Užaloščeno, ker je vsled elementarni nezdod za več let gospodarsko izčrpano, bilo zastavljeno za prebivalstvom drugih pokrajin v naši državi, ki so vse bile udeležene

na 12 milijonski postavki kot pomoč za zgradbo novih osnovnih šol v letošnjem proračunu, edino Prekmurje je bilo izključeno od te pomoči. Da se ta zastavljeno popravi in prebivalstvo potolaži, prosita podpisana, da država prevzame vzdrževanje višjih razredov na gimnaziji v Murški Soboti in s tem omogoči obstoj popolne drž. gimnazije.

Belgrad, dne 10. avgusta 1928.

KLEKL JOŽEF, JERIC IVAN,
nar. poslanec. nar. poslanec.

Penezi:

Ameriški dolar 56:75 Din., Čehoslovenska krona 1:68 Din., Avstrijski šiling 8 Din., Vogrski pengó 9:73 Din., Nemška marka 13:53 Din., Taljanska lira 3 Din., Francuski frank 2:23 Din., Švicarski frank 10:93 Jugoslovanski dinar notira na švicarskoj borzi 9:13.

Cene:

Zrnje: 100 kg. (metercent) pšenice 200—250 Din., žito 200—230 Din., oves 200 Din., ječmen 200 Din., kukorica 280—300 Din., hajdina 250 Din., proso 200 Din.

Živina: v Maribori: biki za klanje kg. 7—8 Din., krave za klanje 6—7 D., krave za klobase 4 5 D., mlada živina 7—7,50 Din., teoci 10—12,50 Din. Cena govedine: 10—17 Din., telatine 17—20 Din.

Svinje: V Maribori: prasce od 5 6 tednov 180—250 Din., prasci 7 do 9 tednov 250—300 Din. eden. Svinje kg. žive vage 10—12,50 Din., mrtva vaga kg. 16 do 18 Din.

Belice: na veliko 1 do 1:25 D., na placi 1:25 do 1:50 Din.

Mleko: na veliko 1:25 do 2 D., na placi 2:50 Din.

Kože: V Ljubljani: polske lisice 290 do 460 Din., vidre 550 do 840 Din., veverice zimske 20 Din., divji zavec 19 Din., jazbec 60 do 66 Din., srne 22 Din., dibur (tor) 210 do 290 Din., domače mačke 20 Din., krt 4 Din., podlasica bela 80—95 Din., rjava 15 Din.

Mali oglasi.

Veleposestvo.

264 plügov, prvovrstne gorice, sadonosnik, njive, travniki, gošče, krasna stanovanjska i gospodarska poslopja električna i telefonska napelava, bogat živi i mrtvi inventar, bliži mesta i kolodvora, se fal oda vküper ali posebej. SLIVAR Ljutomer Slovenija.

Mesečno sobo

z električnim razsvetljavo, z, ali brez hrane iščem. Ponudbe na uredništvu Novin pod „PRIJETEN DOM“.

25 rojov

v kaptaraj je kodaji z vinjakom vred. Pczve se pri KOZIC JOŽEPI, Mlajtinci.

Špenglarski inaš

s celov oskrbov se sprime včas pri DRAGOTIN NEMEC Štrigova.

Prodam

radi odhoda pod roko po najnižjih cenah zelo lepo pohištvo: spalno sobo, jedilnico, damski salon, pisarno, sobo za gospode; dalje prodam kopalne, kuhinjske in jedilne potrebščine, omaro za garderobo, posteljino, žimnice, konjsko žimo, peč, slike, preproge in različne druge predmete. Vedno na ogled pri PAVLINI VOGLER v Cankovi.

Vsakovrstne sirove in svinjske kože kupuje

po najvišji dnevni ceni
Franc Trautmann
Murska Sobotna
Cerkvena ulica 191.

Razglas.

Županstvo občine Tišina razglašja, da se vrši v novo vpeljani

ŽIVINSKI in KRAMARSKI SEJEM

dne 10. aprila in 7. septembra vsakega leta — in tudi že letos.

Vabimo vse prodajalce in kupce na ta novi veliki sejem.

Za govejo živino se ne plača nobena pristojbina.

Županstvo občine Tišina.

Vsa popravila pri vöraj zgotovi dobro i fal z garancijov VACLAV PLACEK v Murški Soboti, gostilna g. Baca.

Sprejme se iz bolše hiše fant za

vajenca

v trgovino z mešanim blagom v Mursko Sobotno. Naslov pove PREKMURSKA TISKARNA v M. Soboti.

Amerikanci pozor!

Ste že prišli iz Amerike? Ali samo ščete priti? Vaša prva skrb bodi, da si spravite kem lepši dom. To pa dosegete, či si date zozidati lepo, zdravo in kaj je najvažnejše fal hižo. Dnesden že vsi Amerikanci tak delajo. Obrnite se pismeno ali ustmeno na

g. FRANJO LEVAŠIČA,

zidarskoga podjetnika v DOLNJOJ LENDAVI št. 57. Jugoslavija. On i samo on, Vam napravi hižo, štera Vam bode po voli!

HALO!

GVUŠNO!

KMEČKA POSOJILNICA v M. Soboti r. z. z n. z. (poleg špitala).

Hranilni vlog ma nad 1.500.000 Din., štere obrestuje

po 8% do 9%.

Vloge se sprejmejo od vsakoga. Dobroga stanja je pa nad 12.000.000 Dinarov.

Uradni dnevi so v tork, četrtrek i v nedelo od 9—12 vöre.

Srečen je tisti, ki ma v gvüšnom mesti svoje peneze naložene.

Ant. Rud. Legat-ov enoletni trgovski tečaj.

(Koncesijoniran od ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu.)

NOVO!

UČNI PREDMETI:

NOVO!

ednostavno, dvostavno in ameriško knjigovodstvo
trgovsko računstvo,
trgovska korespondenca in konturna dela,

trgovinstvo in meništvo,
blagoznanstvo,
trgovski zemljepis,
lepopisje,
slovenska stenografija,

nemška stenografija,
strojepisje,
slovenščina,
srbohrvaščina,
nemščina,
italjanščina, (neobvezen predmet)

Začetek dne 3. septembra 1928.

Prospekti in vpisovanje pri tvrdki Ant. Rud. Legat & Co., Maribor Slovenska ulica 7, telefon 1000.

K natančnemu uvažanju. Opozarja se posebno na to, da je trgovski tečaj Ant. Rud. Legat prvi in edini v Sloveniji, kateri je državno koncesijoniran. Imenovani tečaj se toraj ne sme zamejavati z drugimi oglasi pod »posamezni pouk« kateri vzbujajo inenjen, kot da so oblastveno dovoljeni. Spričevala enoletnega trgovskega tečaja Ant. Rud. Legat bodo od zastopnika ministrstva podpisana in imajo toraj državno vrednost.